

สภาพทั่วไปของการเลือกตั้งของอำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร

เบื้องหลังที่นำไปสู่การเลือกตั้ง

การเลือกตั้งทั่วไปในประเทศไทยเกิดขึ้นมาแล้วทั้งหมด 13 ครั้ง¹ การเลือกตั้งในวันที่ 27 กรกฎาคม 2529 จะเป็นการเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 14 จึงจะขอล่าวถึงเบื้องหลังที่นำไปสู่การเลือกตั้งในครั้งนี้

นับตั้งแต่พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ก้าวเข้ามารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ภายใต้การสนับสนุนของบรรดาพรรคการเมืองอย่างลับเหลือ และได้จัดตั้งรัฐบาลผสมท่ามกลางความขัดแย้งภายในพรรคการเมืองและระหว่างพรรคร่วมรัฐบาล พลเอกเปรม ติณสูลานนท์สามารถแก้ปัญหาให้ลุล่วงมาตลอดด้วยวิธีการต่าง ๆ นานา จากปี พ.ศ.2523 ถึงต้นปี พ.ศ.2526 ก่อนจะมีการยุบสภา มีการเปลี่ยนตัวรัฐมนตรีและเปลี่ยนแปลงพรรคการเมืองที่สนับสนุน 3 ครั้ง และได้รับฉายาว่า เปรม 1 เปรม 2 เปรม 3 และเปรม 4 ตามลำดับ หลังการเลือกตั้งทั่วไปในปี พ.ศ.2526 พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ยังสามารถได้รับการสนับสนุนให้เป็นนายกรัฐมนตรีอีก ทั้งที่ไม่ลงสมัครรับเลือกตั้ง โดยเฉพาะพรรคการเมืองที่มีเสียง 101 เสียง เช่น พรรคกิจสังคมของ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช ขณะที่คนจำนวนไม่น้อยคิดว่ารัฐบาลภายใต้การสนับสนุนของพรรคกิจสังคม ประชาธิปัตย์ ประชากรไทย และชาติประชาธิปไตยจะอยู่ได้ไม่นานนัก ยังมีพรรคการเมืองคู่อาฆาตอย่างประชาธิปไตยและประชากรไทย เข้ามาร่วมกันค้ำจุนรัฐบาลด้วยเช่นนี้ แต่พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ก็อยู่ได้

---

¹ รายละเอียดของการเลือกตั้งแต่ละครั้ง โปรดดูใน สุจิต บุญบงการ และพรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, พฤติกรรมการณ์ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของคนไทย (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527), หน้า 38-109.

นานกว่า 3 ปี ทั้งนี้เพราะความต้องการเป็นรัฐบาลของทุกพรรค ทำให้ต่างฝ่ายต่างประนีประนอมกัน และรัฐบาลก็สามารถประคองตัวมาได้

ความต้องการที่สอดคล้องกันของพรรคการเมืองร่วมรัฐบาล และการจัดสรรโควตาให้แยกกันรับผิดชอบงานแบบ เต็ดขาด สามารถแก้ปัญหาการก้าวก้าวและการเผชิญหน้าไปได้ แต่อย่างไรก็ตามยังอยู่นานเท่าใดความคืบเคย และการมองเห็นรู้เท่าทันซึ่งกันและกันของแต่ละฝ่ายมากเท่าใดความเกรงใจก็เหลือน้อยลง พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ อดีตนายกรัฐมนตรี "รัฐนาวา" รัฐบาลผ่านคลื่นลมทางการเมือง โดยมีการปรับปรุงรัฐมนตรีเรื่อยมา จนถึงวันเปิดสมัยประชุมสภา เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2529 รัฐบาลก็เจอสมรภูมิการเมืองอันเกิดจากความไม่พอใจรัฐบาลของฝ่ายค้าน และการขัดแย้งภายในพรรคการเมืองที่ร่วมรัฐบาลบางพรรค ทำให้รัฐบาลแพ้อเสียงในสภาผู้แทนราษฎรในขณะที่ เสนอพระราชกำหนดเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ.2522 (พ.ศ.2529) ซึ่งได้ประกาศใช้ในระหว่างปิดสมัยประชุม

ในการประชุมสภาผู้แทนราษฎรสมัยสามัญครั้งที่ 1/2529 เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2529 หลังจากที่ประชุมได้รับทราบเรื่องราวต่าง ๆ เรียบร้อยแล้ว จึงเป็นการพิจารณาพระราชกำหนดต่าง ๆ คือ² พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติภาษีบำรุงท้องที่ พ.ศ.2508 (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2529 ซึ่งเสนอโดยคณะรัฐมนตรีทั้งนี้เพื่อเป็นการบรรเทาความเดือดร้อนของผู้ที่ต้องชำระภาษีบำรุงท้องที่ ด้วยการให้สามารถผ่อนชำระได้เป็นงวด สามารถชำระทางไปรษณีย์รวมทั้งมีการปรับปรุงอัตราภาษีบำรุงท้องที่ที่ต้องชำระให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น ผลการลงมติปรากฏว่าที่ประชุมมีมติอนุมัติพระราชกำหนดดังกล่าวด้วยคะแนนเสียง 146 ต่อ 5 คะแนน

ช่วงบ่ายที่ประชุมได้พิจารณาพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 (พ.ศ.2529) ซึ่งเสนอโดยคณะรัฐมนตรี ทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องกัน

²"การประชุมรัฐสภา", สยามจดหมายเหตุ 11 (2-8 พฤษภาคม 2529) :

มิให้มีการนำเข้าเชื้อเพลิง รวมทั้งควบคุมปริมาณการนำเข้ารถยนต์มิให้มากเกินไปจนเกิดความจำเป็น ผลการลงมติปรากฏว่าที่ประชุมมีมติไม่อนุมัติพระราชกำหนดดังกล่าวด้วยคะแนนเสียง 140 ต่อ 137 สมาชิกพรรคร่วมรัฐบาลได้ขอให้มีการนับคะแนนใหม่ ด้วยการยื่นขึ้นแทนการยกมือ ผลปรากฏว่าที่ประชุมมีมติไม่อนุมัติด้วยคะแนนเสียง 143 ต่อ 142 คะแนน สมาชิกพรรคร่วมรัฐบาลได้ขอให้นำคะแนนใหม่อีกครั้งหนึ่ง เป็นครั้งที่ 3 โดย การลงคะแนนด้วยการขานชื่อเรียงตามลำดับอักษร ผลการลงคะแนนปรากฏว่าที่ประชุมไม่อนุมัติพระราชกำหนดฉบับนี้ด้วยคะแนน 147 ต่อ 143 งดออกเสียง 5 เสียง หลังจากปิดประชุมแล้วยังเหลือการพิจารณาพระราชกำหนดต่าง ๆ อีก 7 ฉบับ คือ³

1. พระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังปรับโครงสร้างเงินกู้ต่างประเทศ พ.ศ.2528
2. พระราชกำหนด แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (พ.ศ.2528)
3. พระราชกำหนด แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติประกอบกฏการธุรกิจเงินทุนหลักทรัพย์และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ พ.ศ.2522 (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2528
4. พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2485 (พ.ศ.2528)
5. พระราชกำหนด แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติพิทักษ์อัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ.2527 (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2529
6. พระราชกำหนด แก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 14) พ.ศ. 2529
7. พระราชกำหนด แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ.2522 (พ.ศ. 2529)

ซึ่งพระราชกำหนดดังกล่าวทั้ง 7 ฉบับ ยังมีผลใช้บังคับใช้ได้ต่อไป

³ปัญหา คำพรเหลือ, "ข้อมูลบางประการเกี่ยวกับการเลือกตั้ง," เทศาภิบาล

ประเด็นที่น่าสนใจ คือ ทำไมรัฐบาลจึงแพ้ ในเมื่อรัฐบาลของนายกรัฐมนตรี พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ชุดนี้มีพรรคการเมืองสนับสนุนอยู่ถึง 4 พรรค โดยเฉพาะอย่างยิ่ง 3 พรรคใหญ่ คือ พรรคกิจสังคม ประชาธิปัตย์ และประชาธิปัตย์ นั้นก็มีผู้แทนรวมกันในสภาเกินกว่าครึ่งหนึ่งอยู่แล้ว ดังนั้นการที่ฝ่ายรัฐบาลแพ้เสียงอย่างนี้ สาเหตุต้องเกิดมาจากพรรคการเมืองร่วมรัฐบาลผสมอยู่นั้นเองที่มีการแตกแยกและคุมกันไม่ได้ ถึงขนาดออกเสียงคัดค้าน ไม่ยอมอนุมัติพระราชกำหนดของรัฐบาล

พรรคร่วมรัฐบาลที่มีความเห็นแตกแยกกันมาก่อนที่จะมีการ เปิดประชุมสภาผู้แทนราษฎรก็คือ พรรคกิจสังคมนั่นเอง เพราะได้มีกลุ่มสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคนี้หลายคนได้แสดงความไม่เห็นด้วยกับพระราชกำหนดที่รัฐบาลได้ออกมาใช้บังคับ และแสดงที่ท่าให้รู้กันอยู่ทั่วไปว่าจะออกเสียงคัดค้าน แต่ในวันที่ 30 เมษายน 2529 ก่อนเปิดประชุมสภา 1 วันนั้นก็ได้มีการประชุมของพรรคกิจสังคม เพื่อกำหนดแนวทางและท่าทีในการพิจารณาพระราชกำหนดของรัฐบาล ซึ่งจากการลงมตินั้นมีท่าทีออกมาว่าฝ่ายที่ไม่ต้องการให้อนุมัติพระราชกำหนดนั้นเป็นฝ่ายข้างน้อย จึงห้ามคิดในพรรคไป อย่างไรก็ตาม นายบุญเท่ง ทองสวัสดิ์ รองหัวหน้าพรรคกิจสังคมขณะนั้น ซึ่งเป็นนักการเมืองรุ่นเก่าแก่ของไทย ผู้รู้จักแง่มุมการเมืองไทยดี ได้ประกาศว่าถึงแม้ฝ่ายตนเป็นฝ่ายแพ้ แต่ก็จะไม่คัดค้านโดยไม่อนุมัติพระราชกำหนดต่อไป ผลก็คือนายบุญเท่ง ทองสวัสดิ์ ทำได้สำเร็จ⁴

ในวันที่ลงมติที่สภาผู้แทนราษฎรไม่อนุมัติพระราชกำหนดนั้น มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคกิจสังคมจำนวน 38 คน ออกเสียงคัดค้านพระราชกำหนดดังกล่าว ดังมีรายชื่อต่อไปนี้

1. นายเรวัต ศิริศิลาวัฒนกุล
2. นายจองชัย เทียงธรรม
3. นายกมล เสมอเหมือน

⁴บรรณิทธิ เศรษฐบุตร, "สภาพการเมืองก่อนการเลือกตั้ง '29" ใน แนวโน้มการเมืองไทยหลังยุบสภา-เลือกตั้ง '29 สู่การจัดตั้งรัฐบาล บรรณิทธิ เศรษฐบุตร, (บรรณาธิการ) (กรุงเทพมหานคร : โอ.เอส. ปรินต์ติ้งเฮาส์, 2529), หน้า 1.

4. นายทิวา พูลสมบัติ
5. นายมานะ แพร์สกุล
6. นายสยาม รามสูต
7. นายสำเร็จ ภูมิคม
8. นายไพศาล จันทรภักดี
9. นายสมาน ชมภูเทพ
10. นายกุศล หมี่เทศ
11. นายวัลลภ สุปรียศิลป์
12. นายเชวง วงศ์ใหญ่
13. นายเรืองวิทย์ ลิกค์
14. นายสุทัศน์ ศรีรัตนพรรณ
15. นายศุภสิทธิ์ เตชะตานนท์
16. นายทอง ศิริปรีชาพงษ์
17. นายกัตถุญ อัครชาติ
18. นายชัย ชิดชอบ
19. นางศิริพันธ์ จุริมาศ
20. น.พ.ประสงค์ โปคาพล
21. นายเริ่มรัฐ จิตรภักดี
22. นายคุ่น จินตะเวช
23. นายเฉลิม เพ็ญหาวัน
24. นายสุรศักดิ์ เขาววิศิษฐ์
25. พ.ศ.ท.บุญเลิศ เลิศปรีชา
26. นายโอบาส พลศิลป์
27. นายเจีย ก๊กผล
28. นายเจริญ เขาว์ประยูร
29. นายโกศล ไกรฤกษ์
30. นายจรัส พิวช่วย
31. นายบุญเท่ง ทองสวัสดิ์

32. นายพินิจ จันทรสุรินทร์
33. นายสันต์ อรุณทัย
34. นายวีรวัชร สิทธิธรรม
35. นายประชา บุญเนตร
36. นายสถาปน ศิริพันธ์
37. นายผัน บุญชิต
38. นายธีรพันธ์ เพชรสุวรรณ^๑

นอกจากนี้ยังมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคกิจสังคม ทั้งที่ขาดประชุมและที่ไม่มาประชุมรวมกันอีก 16 คน โดยเฉพาะคนที่มาประชุม แต่ไม่อยู่ในห้องประชุมขณะลงคะแนนเสียงนั้นมีอยู่ด้วยกัน 6 คน คือ

1. นายสายัณฑ์ สากิยะ	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. พ.ศ.ท. เปรม รุจิเรข	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสงขลา
3. นายตรงค์ สิงห์โคทอง	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดชลบุรี
4. นายจิรมิตร เจริญเจริญดี	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสกลนคร
5. นายเกียรติชัย ไชยเชาวรัตน์	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี
6. นายปรีดา พัฒนถาบุตร	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดเชียงใหม่ ^๑

ฉะนั้น รวมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคกิจสังคมที่ออกเสียงคัดค้านกับที่ มาประชุม แต่ออกมาจากห้องประชุมขณะที่มีการลงมติ รวมกันแล้วมีจำนวนถึง 44 คน ยิ่ง ถ้านับคนที่ขาดประชุม เข้าไปด้วยอีก 10 คน ก็จะมีจำนวนถึง 54 คน นับว่าเป็นจำนวนที่ มาก และแสดงถึงน้ำหนักของฝ่ายที่ต้องการล้มรัฐบาลว่าได้เสียงสนับสนุนจากคนของรัฐบาล ได้เป็นจำนวนมาก

^๑ มติชน (2 พฤษภาคม 2529) : 16.

^๑ เรื่องเดียว, หน้าเดียวกัน.

กระนั้นก็ตาม ถ้าพรรคที่ร่วมรัฐบาลอีก 2 พรรค คือพรรคประชาธิปัตย์ และ พรรคประชากรไทยคุมลูกพรรคที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ทั้งหมด รัฐบาลก็คงจะได้เสียงข้างมาก ได้รับการอนุมัติพระราชกำหนดไปได้ เพราะเสียงที่รัฐบาลแพ้ทั้ง 3 ครั้งนั้น ไม่เกิน 4 เสียง ด้วยปรากฏว่าพรรค 2 พรรคที่ร่วมรัฐบาลก็มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคของตนที่มาประชุม แต่ไม่อยู่ประชุมขณะลงมติ และที่ออกเสียงคัดค้านโดยไม่อนุมัติพระราชกำหนดอยู่ด้วย อย่างเช่นพรรคประชาธิปัตย์นั้น ถ้าไม่นับพลเรือเอกสมบุรณ์ เชื้อทิบูลย์ ซึ่งป่วยแล้วรัฐบาลยังขาดเสียงสนับสนุนจากพรรคนี้ไป 3 เสียง ทั้งนี้เพราะ ร.ค.อ. เฉลิม อยู่บำรุง ได้ออกเสียงคัดค้าน และนายโสภณ เพชรสว่าง ส.ส.บุรีรัมย์ และนายจิรายุส เนาวเกตุ ส.ส.สตูล ไม่อยู่ในห้องประชุมขณะลงมติ⁷

ทางพรรคประชากรไทย ซึ่งมีข่าวว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคนี้มีความขัดแย้งกับผู้บริหารพรรคอยู่หลายคน แต่ในกรณีวันที่ 1 พฤษภาคม 2529 ปรากฏว่ามีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสังกัดพรรคนี้เพียง 2 คนเท่านั้น ซึ่งมาประชุมแต่ไม่อยู่ในห้องประชุมขณะลงมติคือ นายประสิทธิ์ คอนโพธิ์งาม ส.ส.ชัยนาท และนายชลินทร์ เผ่าวิบูลย์ ส.ส.กรุงเทพมหานคร

ด้วยเหตุนี้ถึงแม้พรรคกิจสังคมจะแตกแยกกัน แต่ถ้าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคประชาธิปัตย์และพรรคประชากรไทยทั้งหมดที่มาประชุมยอมอยู่ในห้องประชุมและออกเสียงอนุมัติพระราชกำหนด ทางฝ่ายรัฐบาลยังคงชนะได้ แม้จะชนะเพียงเสียงเดียวก็ตาม

อย่างไรก็ตาม การแพ้เสียงในสภาผู้แทนราษฎร โดยการไม่อนุมัติพระราชกำหนดนี้ย่อมถือได้ว่ารัฐบาลขาดเสียงสนับสนุน ฉะนั้น เมื่อเป็นเช่นนี้รัฐบาลก็ย่อมมีทางเลือกอยู่ 2 ทาง คือ ยุบสภา เพื่อให้ประชาชนตัดสินใจใหม่ว่าฝ่ายใดเป็นฝ่ายถูก หรือไม่ก็ลาออกเพื่อให้สภาได้เลือกนายกรัฐมนตรี เพื่อจัดตั้งรัฐบาลใหม่ แล้วพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ก็เลือกเอาวิชัยยุบสภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้มีการเลือกตั้งใหม่ ในวันที่ 1 พฤษภาคม 2529

⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน.

เวลา 23.30 น. หลังจากสภาผู้แทนราษฎรไม่อนุมัติพระราชกำหนดเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ.2522 (2529) ประมาณ 7 ชั่วโมง ก็มีประกาศ (ทางสถานีโทรทัศน์) พระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร โดยอ้างสาเหตุว่า "จากการวิเคราะห์สาเหตุแห่งการไม่อนุมัติพระราชกำหนดดังกล่าวเห็นว่า สภาผู้แทนราษฎรมิได้คำนึงถึงเหตุผลในการตราพระราชกำหนด หากสืบเนื่องมาจากความแตกแยกในพรรคการเมืองบางพรรค หากให้สภาผู้แทนราษฎรชุดนี้ยังคงทำหน้าที่ต่อไป ย่อมเป็นอุปสรรคต่อการบริหารราชการแผ่นดิน และกระทบถึงผลประโยชน์ส่วนรวมของประเทศ และจะนำมาซึ่งความเสื่อมโทรมในการปกครองในระบอบประชาธิปไตย สมควรยุบสภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขึ้นมาใหม่"^๘

ในพระราชกฤษฎีกาฉบับเดียวกันนี้ มาตรา 4 ได้กำหนดให้มีการเลือกตั้งทั่วไปในวันอาทิตย์ที่ 27 กรกฎาคม 2529 นับเป็นเวลา 88 วัน หลังจากยุบสภา ซึ่งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521 มาตรา 101 ระบุไว้ว่าจะต้องจัดให้มีการเลือกตั้งภายในเก้าสิบวัน

ผลของการยุบสภาผู้แทนราษฎร และจะต้องมีการเลือกตั้งทั่วไปนี้ ทำให้พรรคการเมืองต่าง ๆ ที่มีอยู่พากันคืบคลาน มีกิจกรรมเพื่อการเลือกตั้งโดยทั่วกัน แทบจะทุกพรรคไม่ว่าพรรคเล็กพรรคดีใหญ่ คอนแรกพรรคการเมืองทั้งหลายก็คงจะเตรียมตัวเพื่อไปเลือกตั้งในปี พ.ศ.2530 เพราะวาระของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะสิ้นสุดลงในเดือน เมษายน และรัฐธรรมนูญได้กำหนดว่ารัฐบาลสามารถจะจัดการเลือกตั้งได้ภายในหกสิบวัน หลังจากวันที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหมดวาระ

จึงเท่ากับว่าพรรคการเมืองต่าง ๆ ต้องมาเตรียมตัวลงสู่สนามเลือกตั้งทั่วไปเร็วขึ้น เกือบหนึ่งปี บรรดาพรรคการเมืองที่มีอยู่ในขณะนั้นที่มาจากทะเบียนถูกต้องตามประกาศใช้พระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ.2524 มีจำนวน 20 พรรค ดังนี้คือ^๙

^๘ ราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ 103 (2 พฤษภาคม 2529) : 1-2.

^๙ เฉลิมไกร (4 พฤษภาคม 2529) : 3, 14.

1. พรรคประชาเสรี	2. พรรคปวงชนชาวไทย
3. พรรคประชาธิปไตย	4. พรรคสหชาติ
5. พรรคชาติไทย	6. พรรคประชากรไทย
7. พรรคชาติประชาธิปไตย	8. พรรคพลังใหม่
9. พรรคกิจสังคม	10. พรรคประชาราช
11. พรรคแรงงานประชาธิปไตย	12. พรรคเสรีนิยม
13. พรรคสังคมนิยมประชาธิปไตย	14. พรรคสยามประชาธิปไตย
15. พรรคประชาไทย	16. พรรคก้าวหน้า
17. พรรครักไทย	18. พรรคประชาธิปไตย
19. พรรคเกษตรกร	20. พรรคมวลชน

ในการเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 14 เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม 2529 นั้น ถึงแม้รัฐธรรมนูญจะยังเปิดโอกาสให้มีสมาชิกรัฐสภาที่มาจากพรรคต่าง ๆ คือ วุฒิสมาชิกแต่ปรากฏว่า อำนาจของวุฒิสมาชิกก็ลดลงแล้ว และถึงแม้ประธานรัฐสภา ซึ่งเป็นวุฒิสมาชิกและความรัฐธรรมนูญระบุให้ประธานรัฐสภาเป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการ ในการแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีคือ เป็นผู้เสนอชื่อนายกรัฐมนตรีอยู่ก็ตาม แต่การเลือกตั้งครั้งนี้ก็มีความสำคัญมากต่อการตั้งรัฐบาล ภายหลังจากการเลือกตั้งเป็นอย่างมาก

จากการแก้ไขรัฐธรรมนูญเมื่อวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2528 ได้ทำให้การเลือกตั้งครั้งนี้เป็นการเลือกตั้งแบบผสมระหว่างแบ่งเขตและรวมเขตการเลือกตั้ง โดยกำหนดให้จังหวัดใดที่มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ไม่เกิน 3 คน ให้ถือเขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง และจังหวัดใดที่มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เกินกว่า 3 คน ให้แบ่งเขตจังหวัดออกเป็นเขตเลือกตั้ง โดยจัดให้แต่ละเขตเลือกตั้งมีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตละ 3 คน ในกรณีที่แบ่งเขตเลือกตั้งในจังหวัดหนึ่ง ให้มีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครบ 3 คน ทุกเขตไม่ได้ให้แบ่งเขตเลือกตั้งออกเป็นเขตเลือกตั้งที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตละ 3 คน เสียก่อน แต่เขตที่เหลือต้องไม่น้อยกว่าเขตละ 2 คน ในกรณีที่จังหวัดใดมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ 4 คน ให้แบ่งเขตเลือกตั้งออกเป็น 2 เขต เขตหนึ่งให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2 คน ลักษณะแรกเป็นลักษณะของการเลือกตั้ง

แบบรวมเขต แต่เป็นการรวมเขตเฉพาะจังหวัดที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ไม่เกิน 3 คน ส่วน 2 ลักษณะหลังมีลักษณะของการเลือกตั้งแบบแบ่งเขต คือจังหวัดใดมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เกิน 3 คน ก็แบ่งเขตจังหวัดออกเป็นเขตเลือกตั้ง แต่ไม่ได้ใช้วิธีแบ่ง 1 เขต ต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 1 คน เหมือนกับการแบ่งเขตตามรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ ที่ผ่าน มา

สำหรับประชาชนผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งก็สามารถที่จะทำการคัดเลือกลงคะแนนเสียงได้เป็นเบอร์เท่ากับจำนวนผู้แทนราษฎรของเขตนั้น ๆ โดยไม่ต้องเลือกรวมกันเบอร์เดียวแต่อย่างใด ดังปรากฏอยู่ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติมพุทธศักราช 2528 เมื่อเป็นดังนี้การเลือกตั้งที่จะยกทีมกันเข้ามาพรรคละเขตอย่างเด็ดขาด จึงมิใช่เรื่องที่แน่นอนเสมอไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งตามเขตจังหวัดหลาย ๆ แห่ง

ในการเลือกตั้งอย่างนี้ อาจจะเป็นการให้สิทธิผู้ออกเสียงเลือกตั้งที่จะมองคุณสมบัติของผู้สมัคร เป็นรายบุคคลมากพอควร และผู้ลงคะแนนเสียงอาจเลือกสลับพรรคกันได้ ในกรณีที่เขตเลือกตั้งนั้นมีผู้แทนราษฎรได้เกินกว่าหนึ่งคน แต่ถ้ามองทางด้านพรรคการเมืองแล้วก็เป็นการลดบทบาทความแข็งแกร่งของพรรคลงไปบ้างเหมือนกัน

แต่อย่างไรก็ตาม ก็ยังมีมาตราอื่น ๆ ในรัฐธรรมนูญที่ยังสนับสนุนบทบาทแก่พรรคการเมืองที่ใหญ่อยู่ โดยเฉพาะมาตรา 95 ที่ระบุเอาไว้ว่า

"ในการเลือกตั้งทั่วไปพรรคการเมืองที่สมาชิกจะเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ตามมาตรา 94 (3) ได้ต้องเป็นพรรคการเมืองที่ส่งสมาชิกเข้าสมัครรับเลือกตั้งทั้งหมดรวมกันไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดที่จะพึงมีในการเลือกตั้งครั้งนั้น และในแต่ละเขตเลือกตั้งที่พรรคการเมืองดังกล่าวส่งสมาชิกเข้าสมัครรับเลือกตั้ง พรรคการเมืองต้องส่งสมาชิกเข้าสมัครรับเลือกตั้งเป็นคณะให้ครบจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จะพึงมีได้ในเขตเลือกตั้งและจะส่งได้คณะเดียวในเขตเลือกตั้งหนึ่งเขต"

ในการเลือกตั้งครั้งนี้จะมีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพิ่มขึ้นอีก 23 คน ทำให้มีผู้แทนได้ถึง 347 คน ดังนั้นพรรคการเมืองที่จะเข้าแข่งขันในการเลือกตั้งทั่วไปคราวนี้ก็จำเป็นที่จะต้องหาสมาชิกของพรรคลงสมัครไม่ต่ำกว่า 174 คน ทั้งนี้แต่ละเขตที่พรรคการเมืองส่งผู้สมัคร ก็จะต้องส่งให้ครบจำนวนที่จะมีผู้แทนของเขานั้น ๆ ด้วย ครึ่งนี้เองที่พรรคการเมืองเล็ก ๆ จะมีปัญหา เพราะต้องหาผู้สมัครลงสมัครกระจายกันให้ได้ถึง 174 คน เป็นอย่างน้อย ซึ่งเป็นเป้าหมายของรัฐธรรมนูญนี้ที่ต้องการจะทำให้พรรคการเมืองเหลือน้อยพรรค เพียงเฉพาะพรรคที่ใหญ่ ๆ เท่านั้นเองจะได้ทำให้พรรคการเมืองเข้มแข็ง อันอาจก่อให้เกิดรัฐบาลที่เข้มแข็งในระบอบประชาธิปไตยได้¹⁰

ผู้สมัครรับเลือกตั้งและผลของการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

เมื่อหมดเขตระยะเวลารับสมัคร ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเปิดรับสมัครระหว่างวันจันทร์ที่ 9 ถึงวันศุกร์ที่ 13 มิถุนายน 2529 รวมเวลา 5 วัน ซึ่งพอที่จะสรุปข้อมูลของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ในครั้งนี้ได้ดังต่อไปนี้¹¹

1. มีผู้สมัครรับเลือกตั้งทั้งสิ้น 3,813 คน ชาย 1 คน ขาดคุณสมบัติ 2 คน เหลือผู้สมัครรับเลือกตั้ง 3,810 คน เป็นชาย 3,451 คน เป็นหญิง 362 คน
2. ภาคกลางสมัคร 893 คน มีจำนวน ส.ส.ได้ 75 คน จำนวนเขตเลือกตั้ง 35 เขต จำนวนจังหวัด 25 จังหวัด
3. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีผู้สมัครรับเลือกตั้ง 1,468 คน มีจำนวน ส.ส.ได้ 123 คน จำนวนเขตเลือกตั้ง 44 เขต จำนวนจังหวัด 17 จังหวัด
4. ภาคเหนือสมัคร 653 คน จำนวน ส.ส. 69 คน จำนวนเขตเลือกตั้ง 35 เขต จำนวนจังหวัด 16 จังหวัด
5. ภาคใต้สมัคร 364 คน จำนวน ส.ส. 44 คน จำนวนเขตเลือกตั้ง 19 เขต จำนวนจังหวัด 14 จังหวัด

¹⁰ นรนิติ เศรษฐบุตร, "สภาพการเมืองก่อนการเลือกตั้ง'29", หน้า 6.

¹¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 76-77.

6. พรรคการเมืองในประเทศไทยมีจำนวน 20 พรรค ส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้งเกินจำนวน ส.ส. ครึ่งสภา (174 คน) มีจำนวน 16 พรรค ไม่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง 4 พรรค (ซึ่งถือว่าสภาพของพรรคที่ไม่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง สิ้นสุดลงแล้วตามกฎหมาย ได้แก่ พรรคสังคมนิยมประชาธิปไตย พรรคประชาเสรี พรรคประชาธิปไตย และพรรคเกษตรกร)

7. อายุของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ปราภฏดังนี้คือ

อายุ 25-29 ปี	มีจำนวน	694 คน
อายุ 30-39 ปี	มีจำนวน	1,019 คน
อายุ 40-49 ปี	มีจำนวน	1,124 คน
อายุ 50-59 ปี	มีจำนวน	640 คน
อายุ 60 ปีขึ้นไป	มีจำนวน	336 คน

8. วุฒิต่างการศึกษาของผู้สมัครรับเลือกตั้ง

ป.1-ม.ศ.3	มีจำนวน	1,221 คน
ม.ศ.4-5	มีจำนวน	300 คน
ปกศ., ปม., พม.	มีจำนวน	130 คน
อาชีวศึกษา	มีจำนวน	217 คน
อนุปริญญา	มีจำนวน	185 คน
ปริญญาตรี	มีจำนวน	1,412 คน
สูงกว่าปริญญาตรี	มีจำนวน	231 คน
วุฒิ อื่น ๆ	มีจำนวน	95 คน
ไม่ระบุวุฒิ	มีจำนวน	22 คน

9. อาชีพของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ปราภฏดังนี้คือ

นักธุรกิจ	มีจำนวน	630 คน
นักกฎหมาย	มีจำนวน	436 คน
รับจ้าง	มีจำนวน	588 คน
อดีตข้าราชการ	มีจำนวน	277 คน
เกษตรกร	มีจำนวน	288 คน
แพทย์	มีจำนวน	19 คน

นักการเมือง	มีจำนวน	96 คน
อื่น ๆ	มีจำนวน	1,041 คน
ไม่ระบุอาชีพ	มีจำนวน	438 คน

จะเห็นว่าจำนวนผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการเลือกตั้งครั้งนี้ มีคุณสมบัติที่แตกต่างกันมากมาย เช่น สังกัดพรรคการเมืองต่างกัน, อายุ, คุณวุฒิ และมีอาชีพที่ต่างกัน คุณสมบัติที่ต่างกัน เหล่านี้ผู้ลงคะแนนเสียงทุกคนจะต้องพิจารณาคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้ง เพื่อที่จะลงคะแนนเสียงให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งที่แต่ละคนพอใจมากที่สุด ตามกระบวนการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละคน

ผลของการเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 14 เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม 2529 ปรากฏว่า จากจำนวนผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงทั้งหมด 26,160,100 คน มีผู้มาใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง 16,079,949 คน คิดเป็นร้อยละ 61.43 จังหวัดที่มีผู้มาใช้สิทธิมากที่สุดคือ จังหวัดชัยภูมิ คือร้อยละ 85.15 จังหวัดที่มีผู้มาใช้สิทธิน้อยที่สุด คือ กรุงเทพมหานคร ร้อยละ 37.29¹² ผลของการเลือกตั้งในรายละเอียดมีดังต่อไปนี้¹³

1. จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด 347 คน เป็นชาย 335 คน เป็นหญิง 12 คน

2. ระดับความรู้ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีดังต่อไปนี้

ป.1-ม.ศ.3	มีจำนวน	51 คน
ม.ศ.4-ม.ศ.5	มีจำนวน	40 คน
ปกศ., ปม., พม.	มีจำนวน	4 คน
อาชีวศึกษา	มีจำนวน	17 คน

¹² ไทยรัฐ (29 กรกฎาคม 2529) : 2.

¹³ บรรณิณี เศรษฐบุตร (บรรณาธิการ), แนวโน้มการเมืองไทยหลังยุบสภา-เลือกตั้ง' 29 สู่การจัดตั้งรัฐบาล, หน้า 78.

อนุปริญา	มีจำนวน	11 คน
ปริญาตรี	มีจำนวน	159 คน
สูงกว่าปริญาตรี	มีจำนวน	52 คน
วุฒิ อื่น ๆ	มีจำนวน	9 คน
ไม่ระบุวุฒิ	มีจำนวน	4 คน

3. อาชีพของผู้ได้รับเลือกตั้ง เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

นักธุรกิจ	มีจำนวน	86 คน
นักกฎหมาย	มีจำนวน	32 คน
แพทย์	มีจำนวน	4 คน
นักการเมือง	มีจำนวน	41 คน
เกษตรกร	มีจำนวน	12 คน
รับจ้าง	มีจำนวน	8 คน
เคยรับราชการ	มีจำนวน	24 คน
อื่น ๆ	มีจำนวน	99 คน
ไม่ระบุอาชีพ	มีจำนวน	41 คน

4. อายุของผู้ได้รับเลือกตั้ง เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

อายุ 25-29 ปี	มีจำนวน	16 คน
อายุ 30-39 ปี	มีจำนวน	74 คน
อายุ 40-49 ปี	มีจำนวน	126 คน
อายุ 50-59 ปี	มีจำนวน	90 คน
อายุ 60 ปีขึ้นไป	มีจำนวน	41 คน

ตารางที่ 3.1 ลำดับที่นั่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้ง ในการเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 14 เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม 2529 เรียงตามพรรคและตามภาค

พรรค	หัวหน้าพรรค	กทม.		กลาง		ใต้		เหนือ		อีสาน		รวม	
		ส่ง	ได้	ส่ง	ได้	ส่ง	ได้	ส่ง	ได้	ส่ง	ได้	ส่ง	ได้
ประชาธิปไตย	นายพิชัย รัตตกุล	36	16	61	10	43	36	58	10	114	28	312	100
ชาติไทย	พล.ต.ชาติชาย ชุณหะวัณ	6	1	64	32	25	-	49	11	105	19	249	63
กิจสังคม	พล.อ.อ.สิทธิ เสาศศิลา	27	2	40	7	25	1	13	6	71	35	240	51
สหประชา	นายบุญเท่ง ทองสวัสดิ์	24	-	62	6	24	2	69	19	97	11	276	38
กิจประชาคม	นายบุญชู โรจนเสถียร	24	-	41	1	31	2	37	6	95	6	228	15
รวมไทย	นายณรงค์ วงศ์วรรณ	33	-	38	1	2	-	38	11	82	7	193	19
ราษฎร	พล.อ.เทียนชัย สิริสัมพันธ์	27	-	60	8	17	-	52	4	97	6	253	18
ประชากรไทย	นายสมัคร สุนทรเวช	36	16	46	6	21	-	50	1	84	1	237	24
ชาติประชา	พล.อ.เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์	6	-	57	1	21	-	51	-	79	2	214	3
ก้าวหน้า	นายอุทัย พิมพ์ใจชน	21	-	66	5	32	1	51	1	110	2	280	9
มวลชน	ร.ต.อ.เฉลิม อยู่บำรุง	15	1	70	-	16	-	20	-	88	2	209	3
เสรีนิยม	นายปรีดา พัฒนถาบุตร	36	-	75	1	28	-	48	-	100	-	287	1
พลังใหม่	นายประสาน ต่างใจ	36	-	40	-	25	1	13	-	71	-	185	1
รักไทย	นายสุทัศน์ กิตติวานิช	36	-	36	-	15	-	32	-	75	-	194	-
แรงงาน	นายประเสริฐ ทรัพย์สุนทร	36	-	50	-	31	-	25	-	98	1	240	1
ปวงชนชาวไทย	พล.ต.ระวี วันเพ็ญ	36	-	66	-	-	-	32	-	81	1	217	1
รวม		435	36	893	78	364	43	653	69	1468	121	3813	347

2. นายสุชาติ สกุลบัวพันธ์ พรรคประชาธิปัตย์
3. ส.ค.ท.ผอง เดชเสน พรรคธรรมสังคม
3. การเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ 22 เมษายน 2522 ผู้ที่ได้รับเลือกตั้ง คือ
  1. นายสำราญ จันทนป พรรคกิจสังคม
  2. นายวิญญู ยุพฤกษ์ พรรคเสรีธรรม
  3. นายสาคร ไกรศรีวรรณะ พรรคกิจสังคม
4. การเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ 18 เมษายน 2526 ผู้ที่ได้รับเลือกตั้ง คือ
  1. นายเรืองวิทย์ พันธุ์สายเชื้อ พรรคกิจสังคม
  2. ส.ค.ท.ผอง เดชเสน พรรคกิจสังคม
(ได้รับเลือกตั้งครั้งที่ 2)
  3. นายสุทิน ใจจิต พรรคสยามประชาธิปไตย
(ได้รับเลือกตั้งครั้งที่ 3)
5. การเลือกตั้งซ่อม เมื่อวันที่ 21 เมษายน 2528 เป็นการเลือกตั้งซ่อมแทนตำแหน่งที่ว่าง เนื่องจาก ส.ค.ท.ผอง เดชเสน ถึงแก่กรรมด้วยโรคมะเร็งที่คอ ผู้ที่ได้รับเลือกตั้ง คือ นายพิรพันธ์ พาลุสุข พรรคประชาธิปัตย์
6. การเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม 2529 ซึ่งเป็นการเลือกตั้งทั่วไปครั้งล่าสุด ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งมีดังต่อไปนี้
  1. นายวิสันต์ เดชเสน พรรคก้าวหน้า
  2. นายวิฑูรย์ วงษ์ไกร พรรคปวงชนชาวไทย
  3. นายพิรพันธ์ พาลุสุข พรรคประชาธิปัตย์
(ได้รับการเลือกตั้งครั้งที่ 2)

จากการเลือกตั้งทั่วไปของจังหวัดยโสธร 5 ครั้ง และการเลือกตั้งซ่อมอีก 1 ครั้งนี้จะเห็นว่า นายสุทิน ใจจิต ได้รับการเลือกตั้งมาแล้ว 3 ครั้ง แต่การเลือกตั้งครั้งนี้ไม่ได้รับการเลือกตั้ง นายพิรพันธ์ พาลุสุข ได้รับการเลือกตั้งมาแล้ว 2 ครั้ง ส่วนนายวิสันต์ เดชเสน นายวิฑูรย์ วงษ์ไกร ได้รับการเลือกตั้งเป็นครั้งแรก นายวิฑูรย์ วงษ์ไกร เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งที่จังหวัดยโสธรเป็นครั้งแรก และก็สามารถได้รับเลือกตั้งเป็นครั้งแรก

แรกด้วย ส่วนนายวิสันต์ เศษเสน เคยสมัครรับเลือกตั้งมาครั้งหนึ่งแล้ว ในการเลือกตั้ง
ซ่อม เมื่อวันที่ 21 เมษายน 2528 แต่ไม่ได้รับการเลือกตั้ง

สภาพทั่วไปของอำเภอทรายมูล¹⁴

อำเภอทรายมูล เป็นอำเภอหนึ่งในแปดอำเภอของจังหวัดยโสธร (จังหวัดยโสธร
แบ่งการปกครองออกเป็น 8 อำเภอ คือ อำเภอเมืองยโสธร อำเภอบำเหน็จบัวขาว
อำเภอเลิงนกทา อำเภอกุศชุม อำเภอป่าดัว อำเภอมหาชนะชัย อำเภอดงบัง และอำเภอ
ทรายมูล) ห่างจากตัวจังหวัด 18 กิโลเมตร ตั้งอยู่บนทางหลวงแผ่นดินสายที่ 2169
ระหว่างอำเภอเมืองยโสธรกับอำเภอกุศชุม จังหวัดยโสธร มีพื้นที่ทั้งสิ้น 278 ตารางกิโล
เมตร มีอาณาเขตติดต่อดังต่อไปนี้

ทิศเหนือ	ติดต่ออำเภอกุศชุม	จังหวัดยโสธร
ทิศใต้	ติดต่ออำเภอเมือง	จังหวัดยโสธร
ทิศตะวันออก	ติดต่ออำเภอกุศชุม	จังหวัดยโสธร
ทิศตะวันตก	ติดต่ออำเภอเมือง และอำเภอเสลภูมิ	จังหวัดยโสธร จังหวัดร้อยเอ็ด

การเมืองและการปกครอง

- เดิม เป็นหมู่บ้านทรายมูล
- พ.ศ. 2475 ได้รับการยกฐานะเป็นตำบลทรายมูล อยู่ใน การปกครองของ
อำเภอยโสธร จังหวัดอุบลราชธานี
- 1 พฤษภาคม 2518 กระทรวงมหาดไทยประกาศจัดตั้งสุขาภิบาล
ทรายมูล

¹⁴ที่ทำการปกครองอำเภอทรายมูล, สรุปข้อราชการอำเภอทรายมูล จังหวัด
ยโสธร (ยโสธร : ที่ทำการปกครองอำเภอทรายมูล, 2529), หน้า 1-2.

- 15 พฤษภาคม 2518 ได้รับการยกฐานะจากตำบลเป็นกิ่งอำเภอทรายมูล เดิมมี 4 ตำบล คือ 1) ตำบลทรายมูล 2) ตำบลคู์ลาด 3) ตำบลดงมะไฟ 4) ตำบลนาเวียง
- 12 กรกฎาคม 2521 ตำบลไผ่ อำเภอกุศุม จังหวัดยโสธร ได้โอนมาขึ้นกิ่งอำเภอทรายมูล ทำให้กิ่งอำเภอทรายมูลมี 5 ตำบล นับตั้งแต่นั้นมาจนถึงปัจจุบันนี้
- 26 กรกฎาคม 2527 ได้รับการยกฐานะเป็น "อำเภอทรายมูล" ประกอบด้วย 5 ตำบล 50 หมู่บ้าน
- ด้านการเมือง ประชาชนชาวอำเภอทรายมูล ได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากพอสมควร เป็นต้นว่า การเลือกตั้งปี 2526 มีผู้มาใช้สิทธิ์ร้อยละ 85.31 และการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม 2529 มีผู้มาใช้สิทธิ์ร้อยละ 97.27 แต่ประชาชนยังขาดความเข้าใจทางการเมืองในระดับลึกซึ้ง เช่น เกี่ยวกับพรรคการเมือง และกลุ่มผลประโยชน์ เป็นต้น

เศรษฐกิจ

ประชากรประมาณร้อยละ 97 มีอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งได้แก่ การปลูกข้าว มันสำปะหลัง ปอ ใบยาสูบ ข้าวโพด ฯลฯ นอกจากนั้นประมาณร้อยละ 3 มีอาชีพค้าขาย รับจ้าง

หมู่บ้านในท้องที่อำเภอทรายมูลทั้งหมด เป็นพื้นที่ชนบทยากจน ประชาชนมีรายได้เฉลี่ยในระดับที่ต่ำมาก อำเภอทรายมูล ไม่มีแม่น้ำสายใหญ่ ๆ ไหลผ่าน จึงขาดแคลนน้ำเพื่อใช้ในการเกษตร การคมนาคมสำหรับการขนส่งสินค้าทางการเกษตรก็ไม่สะดวก ปัญหาเศรษฐกิจดังกล่าวทำให้เกิดปัญหาการอพยพของคนหนุ่มสาว ซึ่งมักจะเดินทางอพยพไปขายแรงงานในฤดูแล้งตาม เมืองใหญ่ ๆ เช่น กรุงเทพมหานคร หรือบางคนก็เดินทางไปขายแรงงานที่ประเทศแถบตะวันออกกลาง

การศึกษาและการศาสนา

การศึกษาประกอบด้วยโรงเรียน 2 แห่ง โรงเรียนประถมศึกษา 25 แห่ง ประชาชนนับถือพุทธศาสนา ร้อยละ 99 นอกนั้นนับถือคริสตศาสนา และมาไฮ มีวัดและสำนักสงฆ์ จำนวน 31 แห่ง ที่ประกอบกิจของคริสตศาสนา 1 แห่ง

ประชากร

จากสถิติทะเบียนราษฎร ประจำเดือนกันยายน 2529 อำเภอทรายมูลมี ประชากรรวม 31,584 คน เป็นชาย 15,679 คน หญิง 15,905 คน ดังรายละเอียดใน ตารางที่ 3.2¹⁵

ตารางที่ 3.2 จำนวนประชากรของอำเภอทรายมูล

ลำดับ	ตำบล	รวม	ชาย	หญิง
1.	ทรายมูล	10,899 คน	5,386 คน	5,513 คน
2.	คูลาด	6,120 คน	3,059 คน	3,061 คน
3.	ดงมะไฟ	5,349 คน	2,668 คน	2,681 คน
4.	นาเวียง	3,897 คน	1,942 คน	1,955 คน
5.	ไผ่	5,319 คน	2,624 คน	2,695 คน
	รวม	31,584 คน	15,679 คน	15,905 คน

¹⁵ ที่ทำการปกครองอำเภอทรายมูล.

เท่าที่กล่าวมาแล้ว จึงสรุปได้ว่าอำเภอทรายมูลเป็นอำเภอขนาดเล็ก ปัจจุบันอำเภอทรายมูล เป็นอำเภอชั้น 5¹⁶ พื้นที่ไม่กว้างขวางนัก และมีประชากรอยู่น้อย ประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม นับถือศาสนาพุทธ ความเจริญทางด้านอุตสาหกรรมยังมีอยู่น้อยมาก อาชีพเกษตรกรรมทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีผลผลิตน้อย ทำให้ประชาชนค่อนข้างจะยากจน ซึ่งก็มีสภาพคล้ายกับชนบทส่วนใหญ่ของไทย

การเลือกตั้งในครั้งนี้อำเภอทรายมูล ได้ดำเนินการทุกวิถีทางที่จะให้การเลือกตั้งในครั้งนี้บริสุทธิ์ และยุติธรรม และให้ประชาชนมาใช้สิทธิลงคะแนนเสียงให้มากที่สุด และอำเภอก็ประสบผลสำเร็จ เพราะการเลือกตั้งดำเนินไปได้ด้วยดี มีประชาชนมาใช้สิทธิลงคะแนนเสียงถึงร้อยละ 97.27 จึงน่าจะได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม 2529 เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับหน่วยเลือกตั้ง ที่เลือกตั้งจำนวนผู้มีสิทธิในแต่ละหน่วยเลือกตั้ง รายละเอียดดังตารางที่ 3.3

¹⁶ กรมการปกครอง, สำนักเลขาธิการกรม, บันทึกนักปกครอง 2529

ตารางที่ 3.3 ข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม 2529 อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร

ตำบล	หน่วยที่	ที่เลือกตั้ง	หมู่ที่	ผู้มีสิทธิ์ (คน)	ระยะทาง (ก.ม.)	การสื่อสาร
ทรายมูล	1	ศาลาวัดสิงห์ทองเหนือ	1,2,3,14	988	0.6	พจนาสาร
	2	ตลาดสดสุขาภิบาลฯ	5,11,16	897	0.3	พจนาสาร
	3	ศาลาวัดบูรพาใต้	4,15	437	0.4	พจนาสาร
	4	ศาลาวัดบ้านโคกยาว	8,9	545	7	พจนาสาร
	5	ศาลาวัดบ้านเหล่าเมย	7,12	432	4	พจนาสาร
	6	ศาลาประชาคมหนองไถ่ขาว	10,13	193	13	พจนาสาร
	7	ศาลาวัดบ้านนาโป่ง	6	348	4	พจนาสาร
คูลาด	1	ร.ร.บ้านหนองลาดควาย	3	106	8.5	พจนาสาร
	2	ร.ร.บ้านคูลาด	1,8,9	384	7	วิทยุ
	3	ศาลาวัดบ้านโสกผักหวาน	2,4,10	541	10	พจนาสาร
	4	ศาลาวัดบ้านสีสุก	5,11	205	13	พจนาสาร
	5	ร.ร.บ้านเสาเล้า	6	176	13	พจนาสาร
	6	ร.ร.บ้านโคกกลาง	7,12	149	16	พจนาสาร
ดงมะไฟ	1	ศาลาวัดบ้านดงมะไฟ	1,4,8	646	12	วิทยุ
	2	ร.ร.บ้านคำชะลา	3,6	706	10	พจนาสาร
	3	ร.ร.บ้านโคกก่อง	5,7	261	8	พจนาสาร
	4	ร.ร.บ้านกุดกว้าง	2	162	14.5	พจนาสาร
นาเวียง	1	ศูนย์พัฒนาตำบลนาเวียง	1,3	710	10	พจนาสาร
	2	ร.ร.บ้านโป่ง	2	262	18	พจนาสาร
	3	ร.ร.บ้านหนองแวง	4,5	302	21.5	พจนาสาร

(มีต่อ)

ตารางที่ 3.3 (ต่อ)

ตำบล	หน่วยที่	ที่เลือกตั้ง	หมู่ที่	ผู้มีสิทธิ์ (คน)	ระยะทาง (ก.ม.)	การสื่อสาร
ไผ่	1	ศาลาวัดบ้านไผ่	3,4,5	587	10	พลงน้ำสาร
	2	ร.ร.บ้านโคกกลาง	6,9	432	13	วิทยุ
	3	ศาลาวัดบ้านสร้างช้าง	1,2	557	9	พลงน้ำสาร
	4	ร.ร.บ้านนาเวียง	8	249	9	พลงน้ำสาร
	5	ศาลาวัดบ้านคอนทอง	7	128	12	พลงน้ำสาร
รวม	25		50	10,403		

ที่มา : ที่ทำการปกครองอำเภอทรายมูล.

สภาพทั่วไปตำบลคูลาด

สำหรับตำบลคูลาด ซึ่งเป็นตำบลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นตำบลหนึ่งในเขตอำเภอทรายมูล ประกอบด้วย 12 หมู่บ้าน อยู่ห่างจากอำเภอทรายมูลประมาณ 7 ก.ม. มีอาณาเขตดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับตำบลโพรงงาม และตำบลห้วยแก้ง อำเภอกุศชุม จังหวัดยโสธร
ทิศใต้	ติดต่อกับตำบลคงมะไฟ และตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับตำบลทรายมูล อำเภอทรายมูล และตำบลห้วยแก้ง อำเภอกุศชุม จังหวัดยโสธร
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับตำบลคงมะไฟ อำเภอทรายมูลและตำบลโพรงงาม อำเภอกุศชุม จังหวัดยโสธร

สภาพทั่วไปของตำบลคูลาด มีลักษณะคล้ายกับสภาพทั่วไปของอำเภอทรายมูล กล่าวคือ

- การเศรษฐกิจ ประชากรส่วนใหญ่ร้อยละ 98 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น ปลูกข้าว ข้าวโพด ปอ และยาสูบ เป็นต้น อีกร้อยละ 2 ประกอบอาชีพค้าขายและรับจ้าง รายได้เฉลี่ยส่วนใหญ่จะอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำ ประชากรบางส่วนจะอพยพไปทำงานในเขตเมืองใหญ่ เช่น กรุงเทพมหานคร โดยเฉพาะในฤดูกาลที่เก็บเกี่ยวพืชผลเสร็จเรียบร้อยแล้ว
- การศึกษา ประกอบด้วยโรงเรียนระดับประถมศึกษา 7 แห่ง
- การศาสนา ประชากรร้อยละ 99 นับถือศาสนาพุทธ มีวัดจำนวน 7 แห่ง
- การเมืองและการปกครอง ประชาชนชาวตำบลคูลาดเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นอย่างมาก เป็นต้นว่า การเลือกตั้งเมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม 2529 มีประชาชนมาใช้สิทธิถึงร้อยละ 100 แต่ประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในระดับลึกซึ้ง เช่น ความรู้เกี่ยวกับพรรคการเมือง และกลุ่มผลประโยชน์ เป็นต้น การมาลงคะแนนเสียงเต็มร้อยละ 100 นี้เป็นความพยายามของทางอำเภอที่จะให้มีประชาชน

ตารางที่ 3.4 ผลการนับคะแนนของผู้สมัครรับเลือกตั้งจังหวัดยโสธร ในเขตตำบลคู์ลาด
อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร

ผู้สมัครรับเลือกตั้ง		คะแนนหน่วย						รวม	ร้อยละ
		1	2	3	4	5	6		
1. พลตรี ระวี วันเพ็ญ	ปวงชนา	20	224	92	64	101	28	529	33.9
2. นายสำราญ จันทนป	ปวงชนา	5	41	106	125	20	7	304	19.5
3. นายวิฑูรย์ วงษ์ไกร	ปวงชนา	33	91	135	62	57	40	418	26.8
4. นายสุทิน ใจจิต	สหประชาฯ	75	227	78	36	48	47	511	32.7
5. นายสวาท ไชยสัง	สหประชาฯ	16	43	10	13	6	18	106	6.8
6. นายโกวิท สมพรชัย	สหประชาฯ	5	32	8	7	2	10	64	4.1
7. นายพีรพันธ์ พาลุสุข	ปชป.	8	50	278	39	24	27	426	27.3
8. นายประยงค์ มูลสาร	ปชป.	4	8	158	13	7	11	201	12.9
9. นางพิสมัย ภักตนิกร	ปชป.	2	14	37	8	4	6	71	4.6
10. พ.ต.ต.นพ.สุภูมิ พันธุ์เพ็ง	ชาติไทย	5	50	67	10	6	30	168	10.8
11. ส.อ.สำราญ แก้วผล	ชาติไทย	2	2	103	1	4	1	113	7.2
12. นายพัชรพร พันธุ์เพ็ง	ชาติไทย	2	2	14	6	5	3	32	2.1
13. นายอุตร ทองน้อย	ก้าวหน้า	3	10	143	44	12	31	243	15.6
14. นายอุทัย นามวงศ์	ก้าวหน้า	9	12	43	8	12	16	100	6.4
15. นายวิสันต์ เดชเสน	ก้าวหน้า	48	91	113	64	100	84	500	32.0
16. นายทวี วรรณโร	ปชท.	2	6	5	2	2	2	19	1.2
17. นายชนะ นามศรีโคตร	ปชท.	1	4	2	-	1	2	10	0.6
18. นายจำเนียร อิบนุพัฒน์	ปชท.	-	2	-	1	1	1	5	0.3
19. นายสุพรรณ พวงมะลิ	รวมไทย	-	-	1	-	-	-	1	0.1
20. นายเหลา บุญโกฏี	รวมไทย	-	-	2	-	2	-	4	0.3
21. นายเรือง ไชยชนะ	รวมไทย	-	-	1	1	-	1	3	0.2

(มีต่อ)

ตารางที่ 3.4 (ต่อ)

ผู้สมัครรับเลือกตั้ง		คะแนนหน่วย						รวม	ร้อยละ
		1	2	3	4	5	6		
22. นายวิศิษฎ์ วิเศษรัตน์	ชาติประชาชน	57	144	100	58	67	35	461	29.5
23. นายวิชัย ประถม	ชาติประชาชน	3	1	-	4	2	1	11	0.7
24. นายมานพ อบรม	ชาติประชาชน	1	-	1	-	-	1	3	0.2
25. นายแสงไทย รูปดี	แรงงานฯ	-	1	2	1	2	-	6	0.4
26. นายสุนทร โคตะวัน	แรงงานฯ	-	2	2	-	1	-	5	0.3
27. นายสมใจ ทองบุราณ	แรงงานฯ	-	1	-	-	2	1	4	0.3
28. นายวันรบ พรชัย	เสรีนิยม	-	-	5	14	-	-	19	1.2
29. นายสำนวน งามสุข	เสรีนิยม	-	-	-	-	-	-	-	-
30. นายมังกร ภาระเวช	เสรีนิยม	-	-	-	-	3	-	3	0.2
31. นายสงวน ศรีวิเศษ	กิจประชาชน	-	4	2	1	-	2	9	0.6
32. จ.ส.ต. ช่างชัย คานทอง	กิจประชาชน	-	4	2	-	2	-	8	0.5
33. นายอาคม จวนสง	กิจประชาชน	-	1	2	-	1	-	4	0.3
34. นายเจายนิตย์ เชื้อบัณฑิตย์	รักไทย	-	1	2	1	1	-	5	0.3
35. พ.ต.มงคล วงศ์เกรียงไกร	รักไทย	-	-	1	-	1	-	2	0.1
36. นายอาภรณ์ สุทธิอาคาร	รักไทย	1	1	2	-	-	-	4	0.3
ยอดผู้มีสิทธิ์		106	384	541	205	176	149	1561	
ผู้มีมาใช้สิทธิ์		106	384	541	205	176	149	1561	100.0
ได้ลงคะแนน		106	383	541	201	176	149	1561	
ไม่ลงคะแนน		-	1	-	4	-	-	5*	
บัตรเสีย		3	7	14	-	3	4	31	1.9

หมายเหตุ : * หมายถึงการมาแสดงตนต่อเจ้าหน้าที่แต่ไม่ขอใช้สิทธิ์ลงคะแนนเสียง ถือว่า

มาใช้สิทธิ์ด้วย

แหล่งที่มา : ที่ทำการปกครองอำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร

จากตารางดังกล่าว สิ่งที่น่าสนใจคือ การที่ประชาชนชาวตำบลคูลาด มาลงคะแนนเสียงเลือกตั้งถึงร้อยละ 100 นั้น เขามาลงคะแนนเสียงเพราะสาเหตุใดบ้าง และทางอำเภอทรายมูลมีวิธีดำเนินการอย่างไรบ้าง จึงทำให้ประชาชนมาลงคะแนนเสียงทุกคน ถ้าพิจารณาจากจำนวนคะแนนที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งได้รับในเขตตำบลคูลาดแล้ว จะเห็นว่ามี ความแตกต่างกันไป ผู้สมัคร บางคนได้รับคะแนนมาก บางคนได้รับคะแนนน้อย บางคนไม่ได้คะแนนเลย จึงน่าจะหาคำตอบว่า ชาวตำบลคูลาด มีกระบวนการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอย่างไรบ้างในการที่จะคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งจากหลาย ๆ คน ให้เหลือ เท่ากับจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พึงมีได้ หรือเท่าที่ต้องการจะลงคะแนนเสียงให้ ชาวตำบลคูลาด มีขั้นตอนอย่างไรบ้าง ขั้นตอนที่ 1 การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้ง และข่าวสารเกี่ยวกับผู้สมัครรับเลือกตั้ง หรือนโยบายต่าง ๆ ขั้นตอนที่ 2 การสร้างหลักเกณฑ์และการทำหน้าที่ของหลักเกณฑ์ในการตัดสินใจเลือกตั้ง ขั้นตอนที่ 3 การประเมินและการจัดลำดับผู้สมัครรับเลือกตั้ง และขั้นตอนที่ 4 การตัดสินใจสุดท้ายที่จะลงคะแนนเสียง ให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดคนหนึ่ง รายละเอียดแต่ละขั้นตอนมีอย่างไรบ้าง ผู้ลงคะแนนเสียงที่มีฐานะทาง เศรษฐกิจและสังคมแตกต่างกันจะมีรายละเอียดในขั้นตอนของ กระบวนการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในแต่ละขั้นตอนแตกต่างกันอย่างไรบ้างหรือไม่ เพียงใด.